

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абаши́н В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

an expression of public opinion and will. Such a method of legitimizing the government is effective in the context of a democratic government. But it is unlikely that this method will be able to survive in the era of globalization, when cultural agglomerations challenge democratic principles. Economic globalization and the increasing importance of transnational cooperatives weaken the ability of many countries in the modern world to skillfully regulate economic exchange, control etc wave and financial flows. The actions of such political-national communities, which consist of collective subjects with late cultural traditions, can be regulated by formal norms. As for legitimization through the implementation of the idea of democracy, it is also called into question. So far, democracy has been taking place only in the framework of national governments. The establishment of multipolitical democracy (or the globalization of democracy) depends on many factors on political and cultural factors.

*НЕШКО С. І., канд. філол. наук, доцент,
ОВСЯНИК М. С., здобувач вищої освіти,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ І СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ МОВИ І КУЛЬТУРИ

Як відомо, переклад є не лише заміною однієї мови іншою. Автор, перекладаючи дослівно, не здатний передати глибину оригінального тексту, оскільки кожна мова відображує певні соціально-культурні особливості етносу, що нею володіє, і тим самим вирізняє його серед інших культур. Не дивно, що в сучасному перекладознавстві головним аспектом успішного перекладу стає розуміння та передавання етнокультурної специфіки оригіналу, адже здатність перекладача адаптувати текст з огляду на культурні та соціальні особливості мови-реципієнта є запорукою його успіху.

Культура є надзвичайно складним і комплексним явищем, внаслідок чого виникає неможливість дати їй одне, стале визначення. У сучасний період поняття «культура» включає не тільки сукупність матеріальних і духовних цінностей етносу, а також історичні, соціальні та психологічні особливості, йому притаманні, включаючи всі аспекти його існування та свідомості, себто традиції, звичаї, цінності, інституції, спосіб життя і побутові умови.

Отже, перекладач, аналізуючи оригінальний текст, повинен враховувати не лише мовні особливості вхідної мови, але й культурні контексти твору.

Буквальний переклад, навіть між мовами з однієї мовної сім'ї, майже завжди є неможливим, оскільки, намагаючись зберегти точність лексичних, синтаксичних або стилістичних особливостей оригіналу, існує вірогідність втратити важливі сенсові нюанси. Соціально-культурні чинники впливають на сприйняття інформації і саме через це можуть перешкоджати коректній інтерпретації окремих мовних висловлювань. Наприклад, при дослівному перекладі (калькуванні) ідіом або фразеологізмів перекладач стикається з ризиком повної втрати первинного сенсу, що був закладений в оригінальний текст. Водночас вільний переклад, використовуючи образні засоби, не властиві оригіналу, але властиві мові, на яку перекладають, дає змогу краще відтворити його сутність і передати «дух» тексту.

Отже, перекладач повинен бути не тільки мовним посередником, але й мати достатньо знань про культуру народу і мови оригіналу, і мови-реципієнта, себто бути таким собі культурним медіатором, який розуміє, як інтегрувати різні елементи культури в новий контекст, при цьому не втрачаючи глибини та змісту оригіналу.

*НЕШКО С. І., канд. філол. наук, доцент,
ОРЛОВА К. А., здобувач вищої освіти,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

ВПЛИВ ДІАЛЕКТІВ НА РОЗВИТОК МОВИ

Діалекти відіграють важливу роль у розвитку мови, часто відображаючи культурне та регіональне розмаїття мови. Хоча вони збагачують мовне розмаїття, їхній вплив може мати позитивні і негативні наслідки для комунікації, освіти і соціальної згуртованості. Розуміння цих наслідків має вирішальне значення для оцінювання ролі діалектів у сучасній мовній еволюції.

Діалекти слугують маркерами культурної ідентичності, допомагаючи зберігати регіональні традиції, історію та місцеві цінності. Вони дають носіям відчуття належності та гордості за свою спадщину. Лінгвістичне розмаїття діалектів сприяє багатству мови, вводячи різноманітну лексику, ідіоми та вирази. Це розмаїття може надихати на творче використання мови та надавати більш нюансовані способи вираження ідей. Спостерігають також адаптивність і гнучкість діалектів, що демонструє здатність мови пристосовуватися до місцевого середовища і культури, відображаючи мовну гнучкість. Це може бути

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.